

MIKES KELEMEN MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM TANTÁRGYVERSENY

2017. március 25.

12. osztály

A tételek kidolgozására szánt idő: 3 óra

I. 45 pont

Az alábbi versek összehasonlító elemzése és a megadott idézetek alapján fejtse ki, hogyan jelentkezik a tükör-motívum a klasszikus modernség irodalmában!

Kosztolányi Dezső

Arcom a tükörben

Így senki sem sírt, ahogy én sírok most.
A téli éjbe magam siratom.
Gyertyát ide! A vajudó pityergést
hadd lássam elsápadni ajkamon.
Gyertyát! Tüzet! Sok-sok halotti lángot!
Ragyogjon az éj gyémánt-derűtől,
és bámuló, üres üveg-szemével
nézzen rám a tükör.

Úszó alak, szegény árnyékbarátom,
a mély tükör titokzatos taván,
most eltemetlek, mostan elsíratlak.
Ne félj, ne félj. Ne légy oly halavány.
Hisz úgy sincs semmid. Csak pár halk szavad volt,
elszállt az is ezüstös éjeken.
Nem hallanak. Nem látnak. Nem szeretnek.
Magam se szeretem.

Tükör visszfénye voltál, álmok árnya,
hogyan is, hogyan is kerülhettél ide?
Fáradt kezem lassú mozdulatától
még meg se billen a tükör vize.
Beszélj, ki csókolt? Senki. Mondd, ki értett?
Mindenkinek örökre idegen,
még rám is ismeretlenül meredsz most,
bámullak hidegen.

Magamnak árnya, jaj, de megsíratlak.

Nézlek sokáig, fázva, reszketően.

*Sötét hajam te, – csókoló piros szám –
magam húzom rátok a szemfedőm.*

*Dacos nyakam, – kemény, fiatal vállam –
isten veled – búcsúzzunk csendesen, –
szegény karom – szegény fiatalságom –
szegény, szegény szemem.*

Juhász Gyula

Ó szent gyerekség...

*Ó szent gyerekség, hányszor elkereslek,
Már merre vagytok, boldog szomorúság,
Ti régi sétányok, ti régi kertek?*

*És merre vagytok, első réti rózsák,
Melyek gyors hervadását elsíratlam,
Hol vagy, te aranyfürtös, bús mennyország?*

*S a régi játékokat merre hagytam?
Mivé lettem? Fakó tükörbe nézek
És nem lelem már magamat magamban!*

*Elraboltak engem a gonosz évek
És ami drága, ami halhatatlan,
Azok tűnt tájak, fájó töredékek*

És amik bennem élnek, már nem élnek!

A századvégi-századelősi identitáskeresés evidens tárgyi rekvizituma a tükör. Férfi talán még ennyit nem nézett tükörbe, mint a kor költői (...), ha önmagukba, az én-ek belsejébe kívánnak behatolni, gyakran folyamodnak a tükör segítségéhez. A tükör ugyanis nemcsak az énünkre való rátalálást, de a személyiségvesztést, a személyiség szétforgácsolódását is feltárja. Csalóka vízfelszín, amelybe igen könnyű belefulladni.*

(Lackfi János)

*rekvizitum: kellék

A tükör elé állt, és figyelte fehér arcát, verejtékes homlokát. Tudta, hogy mi fog következni. De ez inkább érdekelte, mint borzasztotta. Azon csodálkozott, hogy az egész csak ennyi.

Amíg a kisfiú orvosért szaladt, addig ő előkotorászta a barna üveget, és megint bevett belőle. (...)

Az orvos megállapította, hogy félrebeszél, s szeme bandzsít. Tapogatta érlökését, de már nem érezte. Le akarta ültetni egy székre. Erre Esti teljes hosszában végigvágódott a földön. A tükör elé esett, s kidüledt mind a két szeme. Ekkor rohant be a sápadt fiatalember. Lélekszakadva követelte a mestert, hogy a színpadra vigye.

Döbenten látta, hogy mi történt.

– Érdekes – jegyezte meg –, most is nézi magát a tükörben.

– Igen – bólintott az orvos. – Mint afféle művészember. Pedig már nem is él.

(Kosztolányi Dezső: Az utolsó fölolvadás)

II.

45 pont

Folytassa metaforikus történetként az alábbi szöveget! Írásának adjon találó címet!

Favágó vagyok. A nevem nem fontos. A viskó, amelyben születtem, és amelyben nemsokára meghalok, az erdő szélén áll. Azt mondják, az erdő elnyúlik egészen a tengerig, amely körülveszi a földet, és vizén ugyanolyan faházak úsznak, mint amilyen az enyém. Én nem tudom; sohasem láttam. Még az erdő másik szélét se láttam soha. Amikor még gyerekek voltunk, a bátyám megeskett, hogy mi ketten kivágunk minden fát, egyet sem hagyunk. A bátyám meghalt, én pedig már másra törekszem. Nyugatra innen van egy patakocska, abban fogom a halat, kézzel. Az erdőben farkasok is vannak, de én nem félek tőlük. A fejszém még sosem hagyott cserben. Nem számoltam, hány éves vagyok. Csak azt tudom, hogy már nagyon öreg. Alig látok. A faluban - már nem járok oda, el is tévednék - fösvény hírében állok, de hát miféle vagyona lehetne egy favágónak?

Az ajtót kővel szoktam bereteszelní, hogy ne essen be a hó. Egyik este nehézkes lépteket hallottam, aztán meg kopogtatást. Ajtót nyitottam, egy idegen lépett be. Magas öregember volt, kopott kabátot viselt. Sebhely keresztezte az arcát.

(Jorge Luis Borges)

Megjelenés: 10 pont

Összesen: 100 pont